

DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECI: ÎNVĂȚARE ORIENTATĂ, DEZVOLTARE PROFESIONALĂ, OPORTUNITĂȚI PENTRU REȚELE

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Ideea principală promovată de către autor – dezvoltarea capacităților profesionale ale personalului de bibliotecă în funcție de necesitățile, interesele comunității servite, îmbinate organic cu prioritățile naționale și strategiile structurilor de profil internaționale. În acest sens, sunt analizate scopurile definerii ale educației secolului al XXI-lea, formulate de UNESCO, strategia și inițiativele-cheie pentru anii 2019-2024 ale IFLA, precum și prioritățile profesionale ale Anului Biblioteconomic 2020 (aprobat la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, 30 octombrie 2019).

Cuvinte-cheie: educația secolului XXI, strategia 2019-2024 IFLA, competențe profesionale.

Abstract: The main idea promoted by the author is the development of professional capacities of the library staff according to needs and interests of the served community, naturally combined with the national priorities and the strategies of the international library structures. In this regard, the defining goals of the 21st century education, formulated by UNESCO, the strategy and key initiatives of IFLA for the years 2019-2024, as well as the professional priorities of the Library Year 2020 (approved at the Forum of Managers of the National Librarianship System, October 30, 2019) are analyzed.

Keywords: 21st century education, IFLA strategy 2019-2024, professional skills.

Importanța dezvoltării capacităților personalului din bibliotecă devine mai mare în condițiile orientării spre „consolidarea rolului bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor” (5). Este necesar de a conso-

lida aceste capacități pe valori fundamentale, care ar prefigura conținutul activității în funcție de exigențele sociale și ar pregăti personalul din bibliotecă pentru adaptare la schimbările mediilor (1, p. 10).

Astfel, furnizorii de programe educaționale pentru personalul din bibliotecă trebuie să țină cont de scopurile definerii pentru educație în secolul al XXI-lea, stabilite de către Conferința Internațională a UNESCO (septembrie 2001). Acestea orientează spre:

- *a învăța să înveți* (a ști să acumulezi pe parcursul întregii vieți cunoștințe și informații, a învăța să „pescuiești”, nu doar să ți se ofere „peștele”)

- *a învăța să faci* (să obții/deții competențe profesionale, dar și cele necesare adaptării la schimbările lumii moderne)

- *a învăța să fii* (deținerea valorilor morale și sociale, manifestarea „eu-lui”, capacitatea de a evalua propriile acțiuni și de a fi responsabil)

- *a învăța să trăiești cu alții* (a conlucra cu colegii, utilizatorii, decidenții din punctul de vedere al toleranței, pluralismului, respectului).

Ce competențe (cunoștințe, abilități, atitudini) fundamentale urmează să fie dezvoltate/deținute de către personalul de bibliotecă în contextul acestor scopuri? În publicațiile de specialitate acestea sunt identificate după cum urmează (1, 3):

- manifestarea unei deschideri spirituale solidare, tolerante și civice în raport cu factorii interesați

- soluționarea în manieră cooperantă și de colaborare a problemelor

- competențe ce țin de cultura managerială

- valorificarea constructivă a informației preluată din diverse surse

- gestionarea eficientă a propriului timp liber în sensul formării și dezvoltării personale

- proiectarea unui stil de viață sănătos din punct de vedere biologic, psihologic și social

- participarea activă în cadrul proiectelor de interes comunitar în vederea eficiențării mediului ecologic, sanitaro-public, demografic și familial

- valorificarea diverselor strategii comunitare.

Scopurile definitorii pentru educație în secolul al XXI-lea, adoptate și promovate de UNESCO, orientează dezvoltarea, fundamentarea capacităților persoanelor (inclusiv ale personalului din bibliotecă) în funcție de factorii și tendințele de perspectivă, determinate de: schimbări economice și demografice, mutații culturale și progrese științifice, poluarea mediului etc. Ele sunt în consens cu conceptul educației prospec-

tive, dezvoltat de către Clubul de la Roma – organizație al cărei scop este să supună atenției întregii lumi aspecte referitoare la viitorul planetei, compus din oameni de știință, economiști, oameni de afaceri, înalți funcționari publici, șefi de stat și foști șefi de stat de pe toate cele cinci continente. „Dacă Clubul de la Roma are vreun merit, acesta este întâietatea în a se răzvrăti împotriva ignoranței sinucigașe a omenirii cu privire la adevărata ei condiție” – sunt spusese fondatorului Clubului, Aurelio Peccei, industriaș italian, inițiatorul și unul dintre membrii fondatori ai Clubului de la Roma (1908-1984).

De ce trebuie să ne axăm pe conceptul educației prospective? Educația prospectivă contribuie la edificarea unei personalități care poate „prevedea pentru a preveni”, poate declanșa schimbarea pozitivă atât la nivelul propriului eu, cât și la nivelul colegului, membrului comunității... Nu astfel ne dorim să fie un bibliotecar? Este important la fel să cunoaștem, să ținem cont și să fim conștienți de faptul că educația prospectivă nu pune accentul doar pe asimilarea, acumularea de cunoștințe și informații – doar posibilitățile de asimilare sunt limitate. Educația prospectivă pune accent pe aplicarea principiului privind experiențele de viață și pe prevederea consecințelor acțiunii individului, deci pe impactul implementării cunoștințelor acumulate, transformarea acestora în cunoaștere (1, 3).

Aplicarea principiului educației prospective axează furnizorii de programe educaționale pentru personalul de specialitate din bibliotecă pe următoarele strategii (1, 6):

- asigurarea unui echilibru optim între dimensiunea informativă și cea formativă

- centrarea pe învățarea inovatoare

- implementarea principiilor și a conținuturilor învățării anticipative

- acceptarea educației de-a lungul întregii vieți a persoanei

- abordarea globală și abordarea coerentă a conținutului

- adaptabilitatea la schimbare.

Programele educaționale, elaborate de către centrele biblioteconomice orientate spre valorile fundamentale, au drept scop prioritar dezvoltarea competențelor pro-

fesionale. În acest sens, un suport esențial prezintă Strategia IFLA 2019-2024, oferind conținuturi, sugestii, subiecte pentru dezvoltarea capacităților personalului de specialitate din bibliotecă.

În continuare sunt prezentate orientările de perspectivă pentru dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului de specialitate din bibliotecă, fundamentate pe Strategia IFLA 2019-2024 (4):

▪ *Direcția strategică 1.* A consolida vocea globală a bibliotecilor/bibliotecarilor:

- ✓ leadership în bibliotecă
- ✓ biblioteca și libertatea intelectuală, dreptul de autor, drepturile omului
- ✓ inițiative ale bibliotecilor în sprijinul Științei Deschise

▪ *Direcția strategică 2.* A inspira și a îmbunătăți activitatea profesională:

- ✓ managementul inovațiilor
- ✓ dezvoltarea competențelor de evaluare a impactului bibliotecii (implementarea prevederilor standardelor în vigoare)
- ✓ componenta documentară a bibliotecii: context al prevederilor managementului de calitate (context al Regulamentului privind evaluarea bibliotecii publice)
- ✓ dezvoltarea competențelor de cercetare statistică, de marketing, bibliografică, biblioteconomică

▪ *Direcția strategică 3.* A conecta și a amplifica potențialul comunității profesionale, domeniului profesional:

- ✓ consolidarea activității în rețea
- ✓ dezvoltarea instrumentelor de rețea virtuală în sprijinul formării profesionale continue
- ✓ comunicarea profesională, managerială în bibliotecă

▪ *Direcția strategică 4.* A optimiza capacitatea bibliotecii publice:

- ✓ schimbarea și inovarea în activitatea bibliotecii (resurse umane, resurse documentare, proiecte etc.)
- ✓ biblioteca publică – centru comunitar (de educare și învățare, social, cultural, de informare generală, pentru tehnologia informației)
- ✓ identitatea vizuală a bibliotecii: cum o dezvoltăm și o augmentăm? Elemente fundamentale

✓ comunicarea instituțională și brandul bibliotecii.

Evident, axele prezentate pot fi completate, dezvoltate în funcție de specificul și necesitățile de dezvoltare a competențelor profesionale din cadrul bibliotecii/rețelei.

În ofertele educaționale pentru anul 2020 ale furnizorilor de programe educaționale recomandăm de a integra/reflecta prioritățile profesionale ale Anului Biblioteconomic 2020:

▪ *promovarea lecturii ca bază pentru cunoaștere și dezvoltare* (competențe de abordare conceptuală, de dezvoltare a programelor, a parteneriatelor, competența de cultura lecturii, interferențe de conținut ale culturii lecturii etc.)

▪ *dezvoltarea serviciilor inovative de bibliotecă ca bază pentru dezvoltarea comunităților prin susținerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030* (identificarea obiectivelor-țintă pentru comunitate, centrarea eforturilor profesionale pe acestea, contabilizări și promovări către factorii de resort etc.)

▪ *amplificarea poziției bibliotecilor ca actori cheie și facilitatori ai Științei Deschise* (abordare conceptuală, intensificarea implicării bibliotecilor pentru funcționalitatea componentelor Științei Deschise, utilizarea eficientă a potențialului informațional al bazelor de date în Acces Deschis, intensificarea relațiilor profesionale între bibliotecă „creatoare” și „beneficiare” de conținut științific deschis; Biblioteca – conector între public și procesul de cercetare, integrarea bibliotecii publice privind dimensiunile Științei Cetățenilor sau Științei Participative; demonstrarea impactului și valorii economice a bibliotecii publice în contextul fenomenului Știința Deschisă).

Dezvoltarea capacităților personalului de specialitate din bibliotecă este un proces în permanentă reconstrucție, fiind o modalitate de creștere sigură a plusvalorii profesiei și bibliotecii. Încurajăm comunitatea profesională să țină în vizor apelul la acțiune al IFLA: „Partajează-ți acțiunile, creează-ți conexiunile și răspândește cuvântul!”

Referințe bibliografice:

1. BUTNARI, Nadejda. Noile educații. Suport de curs. [citat 28 octombrie 2019]. Disponibil: http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1569/Suport_Butnari.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
2. CORGHENCI, Ludmila. Personalul de bibliotecă – avantajul competitiv al acesteia. In: Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova: Studiu statistic 2017-2018. Chișinău, 2019, pp. 43-48. ISBN 978-9975-3361-6-1.
3. CRISTEA, Sorin. Fundamentele științelor educației. Teoria generală a educației. Chișinău: Litera Educațional, 2003. 240 p. ISBN 973-7916-52-2.
4. IFLA Strategy 2019-2024. [citat 28 oct. 2019] Disponibil: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/gb/strategic-plan/ifla-strategy-2019-2024-en.pdf>.
5. LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. [citat 22 noiembrie 2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371219>.
6. LUNGU, Viorelia. Educația prospectivă și problematica contemporană. [citat 22 noiembrie 2019]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Educatia%20prospectiva%20si%20problematica%20contemporana.pdf.